

користувати як біологічні тести для визначення оптимального режиму фізичного навантаження.

Таблиця 4 - Продуктивність кнурів-плідників n=10 голів в групі

Показник	Г р у п а	
	контрольна	дослідна
Тривалість використання, міс.	19,11 ± 3,42	26,60 ± 4,54
Відтворювальна здібність, %	63,10 ± 4,81	79,95 ± 4,13 ^x
Об'єм еякулята, мл.	260,0 ± 27,41	266,44 ± 19,18
Концентрація спермів, млн/мл	228,75 ± 34,51	234,0 ± 27,70
Активність спермів, бал	8,61 ± 0,22	8,87 ± 0,29
Запліднено маток по групі, гол.	521	790
Одержано поросят від покритих маток, гол.	5095,38	7765,70

x / P < 0,05

УДК 636.4.082

ГЕНЕТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВІДГОДІВЕЛЬНИХ ТА М'ЯСНИХ ЯКОСТЕЙ СВИНЕЙ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ БАТЬКІВСЬКИХ ФОРМ ТА ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ ПРИ СХРЕЩУВАННІ

В.А.ЛІСНИЙ – к.с.-г.н., доцент, ХДСГІ

Гібридизація в свинарстві пов'язана з вибором порід, типів та ліній які проявляють високий ефект загальної та специфічної комбінаційної здатності. Враховуючи те, що м'ясні, а також і відгодівельні якості мають адитивний характер успадкування, тобто в більшій мірі залежать від загальної комбінаційної здатності, важливе значення для прояву ефекту гетерозису при схрещуванні має рівень продуктивності вихідних порід і типів. В зв'язку з цим були проведені дослідження за оцінкою відгодівельних та м'ясних якостей чистопорідних тварин великої білої породи /контроль/, полтавської м'ясної породи, молдавського м'ясного типу, української м'ясної породи /асканійський тип/ та спеціалізованої м'ясної лінії полтавської селекції.

Відгодівлю проводили в умовах станції контрольної відгодівлі Миколаївського науково-виробничого об'єднання "Еліта". При пос-

тановці на відгодівлю підсвинки всіх груп відповідали вимогам за живою масою першому та еліти класам і були типовими для вивчаємих порід та ліній.

Результати проведеної відгодівлі свідчать про те, що тварини спеціалізованих м'ясних порід та ліній мають високий генетичний потенціал відгодівельних якостей (табл. 1).

Таблиця 1 - Відгодівельні якості підсвинків

Група	Порода, тип, лінія	Вік досягнення живої маси 100 кг, днів	Середньодобовий приріст на відгодівлі, г	Витрати кормів на одиницю приросту, кор. од.
I контроль	велика біла	205 ± 2,4	627 ± 25,0	4,14 ± 0,20
II дослідна	полтавська м'ясна	190 ± 2,3***	742 ± 17,0***	3,87 ± 0,12
III дослідна	молдавський м'ясний тип	193 ± 1,5***	672 ± 10,0	3,81 ± 0,07
IV дослідна	українська м'ясна	196 ± 2,4***	758 ± 23,0***	3,77 ± 0,08
V дослідна	спеціалізована м'ясна лінія	192 ± 2,2***	713 ± 18,0**	3,84 ± 0,04

Примітка : ** - $P \geq 0,99$; *** - $P \geq 0,999$.

Вік досягнення живої маси 100 кг склав 186-193 дні, що на 12-19 днів менше ніж в контролі, ця різниця високовірогідна (при $P \geq 0,999$).

Найбільш високою енергією росту відрізнялися підсвинки української м'ясної породи з радгоспу "Україна" Скадовського району Херсонської області. Скороспілість підсвинків цієї породи становила 186 днів при середньодобових приростах на відгодівлі 758 г, та самих низьких витратах кормів - 3,77 кормових одиниць, що на 0,37 кормові одиниці менше, ніж у підсвинків великої білої породи. За результатами контрольного забою встановлено, що підсвинки спеціалізованих м'ясних форм мають більш тонкий шпиг, кращі показники маси задньої третини напівтуші. За довжиною туші суттєвої різниці не спостерігалось, навіть підсвинки великої білої породи мали деяку перевагу над полтавською та українською м'ясною породами (табл. 2).

Таблиця 2 - М'ясо-сальні якості підсвинків

Група	Порода, тип, лінія	Товщина шпигу над 6-7 хребцями, мм	Довжина напівтуші см	Маса задньої третини напівтуші, г
I	велика біла	31±0,9	98±0,5	10,3±0,07
II	полтавська м'ясна	26±0,7	96±0,4	11,1±0,04***
III	молдавський м'ясний тип	30±0,8	98±0,5	11,1±0,03***
IV	українська м'ясна	25±0,8	93±0,6	11,4±0,03***
V	спеціалізована м'ясна лінія	24±1,4	98±0,6	11,4±0,03***

Примітка: $P \geq 0,999$

Перевага підсвинків спеціалізованих м'ясних порід та ліній над тваринами великої білої породи за масою задньої третини напівтуші на 0,8-1,1 кг тобто на 7,7 - 10,6 % по всіх групах була високовірогідною ($P \geq 0,999$).

Найбільш великі показники задньої третини напівтуші мали підсвинки спеціалізованої м'ясної лінії та української м'ясної породи. Це, вірогідно обумовлено впливом породи дюрок, яка використовувалась при виведенні цих генотипів.

Таким чином, результати досліджень дають підставу пропонувати спеціалізовані м'ясні породи, тип та лінію для використання в якості батьківських форм в системах схрещування та гібридизації.

На другому етапі досліджень вивчали ефективність різних варіантів схрещування та породно-лінійної гібридизації.

В якості материнської породи використовувалась велика біла, яка за напрямом продуктивності є універсальною та відрізняється добрими материнськими якостями. Як свідчать результати досліджень, за більшістю відтворювальних якостей спостерігається ефект гетерозису (табл. 3).

Так, за багатоплідністю перевага кросу велика біла х спеціалізована м'ясна лінія становить 2,3 голови і є високовірогідною (при $P \geq 0,999$).

Українська м'ясна порода та молдавський м'ясний тип теж позитивно вплинули на багатоплідність маток, але перевага на 0,9-1,1 поросят була не вірогідною.

Найбільш крупні підсвинки від кнурів молдавського м'ясного типу. За великоплідністю гібридні підсвинки високовірогідно на 150 грам переважали своїх чистопорідних аналогів. На 60-80 грам більшу масу при народженні мали підсвинки від кнурів української м'ясної породи та спеціалізованої м'ясної лінії. Ця різниця була теж вірогідною ($P \geq 0,95$).

Завдяки більш високій багатоплідності та кращої енергії росту помісних підсвинків матки великої білої породи мали кращу молочність. З високою вірогідністю (при $P \geq 0,999$) вони відрізнялися на 10,3-20,2 кг від контрольної групи. Найбільш високий ефект гетерозису за молочністю був при використанні спеціалізованої м'ясної лінії та молдавського м'ясного типу.

Слід зазначити, що при відлученні в 2 місяці тільки помісі від кнурів української м'ясної породи вірогідно на 1,8 кг ($P \geq 0,999$) мали більшу середню масу ніж чистопорідні тварини. Підсвинки від кнурів інших батьківських форм мало відрізнялися від контролю.

За рахунок кращої багатоплідності та збереженості в гніздах маток дослідних груп було на 1,0-1,8 поросят більше ніж при чистопородному розведенні. Ця різниця високовірогідна ($P \geq 0,999$). Збереженість поросят тільки в сполученні великої білої породи з кнурами спеціалізованої м'ясної лінії була дещо нижчою на 2,7% ніж при чистопородному розведенні.

За комплексним показником відтворювальних якостей спостерігається суттєвий вплив методів розведення. Перевага склала 24,4-31,8 бала.

Помісні та гібридні підсвинки були вирощені і відгодовані в умовах господарства КОП "Радянська земля" Білозерського району Херсонської області. За енергією росту вони суттєво відрізнялися від чистопорідних аналогів (табл. 4).

Відтворювальні якості свиноматок при різних методах розведення

Група	Породне сполучення	Багато-плідність, гол.	Велико-плідність, кг	Молочність, кг	При відлученні в 2 місяці				
					Кількість поросят, гол.	Середня маса 1 голови, кг	Маса гнізда, кг	Збереженість, %	КПВЯ, балів
I	ВБ х ВБ	9,3±0,31	1,12±0,03	36,5 ± 0,06	7,6 ± 0,13	15,3± 0,27	115,8±2,4	82,9	78,8
II	ВБ х УМ	10,4 ± 0,56	1,18 ± 0,04*	48,9 ± 1,18***	9,1 ± 0,26***	17,1±0,56**	154,8±3,6***	87,5	110,5
III	ВБ х ММГ	10,2 ± 0,42	1,27 ± 0,03***	54,5 ± 1,52***	8,6 ± 0,24***	15,8±0,55	135,4±3,0***	84,3	103,2
IV	ВБ х СМЛ	11,6±0,31***	1,20 ± 0,02*	56,7 ± 1,90***	9,3 ± 0,34***	15,4±0,35	143,0±5,1***	80,2	110,6

Примітка : * - $P \geq 0,95$;
 ** - $P \geq 0,99$;
 *** - $P \geq 0,999$

ВБ – велика біла,
 УМ – українська м'ясна;
 ММГ – молдавський м'ясний тип;
 СМЛ – спеціалізована м'ясна лінія полтавської селекції

Таблиця 4 - Динаміка живої маси та середньодобових приростів підсвинків різних генотипів

Вік, місяців та період	Групи та порідність підсвинків			
	1	2	3	4
	ВБ ч/п	1/2ВБ+1/2УМ	1/2ВБ+1/2ММТ	1/2ВБ+1/2СМ п
Жива маса, кг				
2	16,0±0,51	16,3±0,45	16,5±0,71	16,2±0,63
4	29,3±1,02	38,5±0,95***	34,1±0,68***	32,2±0,69*
6	47,6±1,27	57,9±1,54***	57,1±1,40***	54,8±1,14***
8	64,5±1,74	77,6±1,96***	74,4±2,10***	73,2±1,86***
Середньодобові прирости, г				
Від народження до 2 міс.	267	271	275	270
від 2 до 4 міс.	222	370	293	267
від 4 до 6 міс.	305	323	383	377
від 6 до 8 міс.	282	328	289	307

Групи для контрольного вирощування були сформовані в 2 місяці за принципом аналогів, але вже з трьохмісячного віку спостерігається збільшення показників середньодобових приростів та живої маси у помісних та гібридних підсвинків.

Найбільш високу енергію росту з 2 до 4-місячного віку мали підсвинки від кнурів української м'ясної породи. Середньодобовий приріст за цей період склав 370 грам, що на 156 грам більше ніж у аналогів великої білої породи, та на 77-103 грами більше ніж у підсвинків інших гібридних комбінацій. За період з 4 до 6 місячного віку найбільш високу енергію росту мали гібридні підсвинки від кнурів молдавського м'ясного типу та спеціалізованої м'ясної лінії. У помісних підсвинків другої групи у цей період спостерігалось зниження енергії росту.

За період з 6 до 8 місячного віку спостерігається зниження середньодобових приростів у всіх дослідних групах. У восьмимісячному віці найбільшу живу масу мали підсвинки від кнурів української м'ясної породи.

Різниця за живою масою між чистопорідними помісними та гібридними підсвинками була високовірогідною. Так у 4-місячному віці помісі та гібриди переважали своїх аналогів на 2,9-9,2 кг (при $P \geq 0,95$ та $P \geq 0,999$), у шістьмісячному віці ця різниця склала 7,2-

10,3 кг (при $P \geq 0,999$), а у вісьмимісячному віці - 8,7-13,1 кг (при $P \geq 0,999$).

В умовах господарства отримані дещо нижчі показники відгодівельних якостей ніж показники вихідних батьківських форм в умовах спеціалізованої станції. Але незважаючи на це, слід зазначити, що використання спеціалізованих м'ясних батьківських форм, які мають високий генетичний потенціал відгодівельних м'ясних якостей, забезпечує прояв ефекта гетерозису за відтворювальними якостями, а адитивний характер успадкування відгодівельних та м'ясних якостей сприяє поліпшенню цих якостей у помісного та гібридного молодняка.

Таким чином, впровадження методів схрещування та гібридизації з використанням великої білої породи, як материнської в сполученні з спеціалізованими м'ясними батьківськими формами, забезпечує підвищення ефективності свинарства.

УДК 636.082.26.

ВПЛИВ ВЗАЄМОДІЇ "ГЕНОТИП X СЕРЕДОВИЩЕ" НА ІНТЕНСИВНІСТЬ РОСТУ СВИНЕЙ ПРИ ВИРОЩУВАННІ ЇХ В РІВНОВАГОВИХ УГРУПУВАННЯХ

**В.Г.ПЕЛИХ – к.с.-г.н., доцент,
І.О.БАЛАБАНОВА – аспірант, ХДСГІ**

Відомо, що становлення репродуктивних і продуктивних якостей свиней відбувається під впливом "генотип x середовище", що виявляється зміною рангової оцінки тварин в різних умовах вирощування і експлуатації. Тому, одним із важливих завдань в селекції тварин є визначення адаптивної норми різних класів, розподілу за мірними ознаками в змінюючихся умовах середовища. Одним із таких підходів може бути встановлення реакції тварин на стрес-фактори, що діють в раньому онтогенезі. Виходячи з цього В.П.Коваленко, В.О.Івановим, В.І.Задірко (1993) запропоновано новий спосіб вирощування ремонтного молодняка свиней, що ведеться по відбору ремонтних свиней по їх реакції на стрес-відлучення в віці 45 або 60 діб. При цьому реакція на стрес визначається зміною живої маси через 10 діб після відлучення. При цьому ведеться розподіл особин на тих, що знижують, підвищують або не змінюють живої маси під дією стреса. Градаціями для визначення класу тварин використовують нормовані відхилення (дисперсію ознак).